

כיצד מכר האזרח לוי אשכול את דירתו לשר האוצר לוי אשכול וקיבל

ללא תהתסומוס

אין אדם במדינה שלחם כמו לוי אשכול בעקשנות מתמדת למען העקרון (הנכון) שעל עם עני, החי מגדבות היהודים בעולם, להדק את גורתו, להנמיך את רמת מחייתו המנופחת, להקדיש כל פרוטה מיותרת לבטחון ולפיתוח. כאשר חסרים תותחים וטרקטורים, החליט, אין מקום להקמת בנייני-מותרות ושיכונים.

זהו סיפור של הגשמה אישית, הלכה למעשה, נוסח ישראל 1956.

גדול, להתחשב גם בדעות של אנשים קטנים. לכן חיפש קונה שלא יפיץ את הדבר ברבים ולא יגרור את המשא ומתן לעתונים מבקשי-נסציות.

הוא מצא את הלקוח האידיאלי. בבואו באחד הימים למשרדו, פגש את הקונה במסדרון. היה זה לא אחר מאשר הממונה על אגף מקרקעי המדינה, אחד מפקידי שר-האוצר. מר צפירי קפץ על המציאה. בו במקום החליט כי הנה הוצעה לו השקעה מצויינת של כספי הציבור.

אמנם, ישנם כמה פרטים הלוחים ערפל. לדברי מר צפירי עצמו, היה זה השופט העליון ד"ר משה לנדאו שדרש דירה זו לעצמו, הכריח את האוצר לרכוש אותה. השופט לנדאו עצמו, אדם הרגיל לנתח עדויות, זכר את הפרשה לגמרי אחרת. סיפר הוא, השבוע: היה זה האוצר שהציע לו דירה זו, שעה שדובר על העברתו מחיפה לרגל תפקידו החדש בבית-המשפט העליון.

אולם אין זה חשוב. כל הצדדים התנהו בטאקט רב ובהגינות מופתית. נקראה ועדה של מומחים, שהעריכה את שווי הדירה ב־22500 ל"י, מחיר נאות לכל הדעות. משרד-האוצר שילם את הסכום במזומן לאורך לוי אשכול, שלא נאלץ להמתין לתהליכים הביורוקראטיים המסובכים והרגילים.

כאורה נאמן, המכיר את חוקי האוצר, ידע השר כי עליו לשלם מס שבה מקרקעין על ההפרש בין המחיר ששילם הוא עבור הדירה — 11700 ל"י — לבין המחיר שקיבל עתה. בניגוד לאזרחים רבים, המתנכרים לצורכי המדינה, חתם לוי אשכול ביום היא ברמס, 1956, שנתיים אחרי עזבו את הדירה, על המחאת הדואר מס' 65266, על סך 2110 ל"י, וסילק את שאר החובות שרצו על הדירה.

פתרון זמני בלבד

פני שמשפחת השר יצאה מדירתה ברחוב מסול-דה, בשנת 1954, הספיקה אשתו החביבה, אלישבע, לספר לשכנים על הדירה החדשה הנבנית לה בככר סלמה. הציבור גם דאג לך ששום תקלות לא יעכבו את הקבלן במילוי משימתו, והוא זכה לייסוס מיוחד בכל המוסדות. במשרדי העירייה, למשל. אושרו תכניתו מיד מחוץ ל" תור, תחת לחכות חודשים רבים. ואילו קבלת הרשימות לא היוותה כל בעיה.

אולם לפני שהודבק השלט הצנוע „אלישבע ולוי אש-כול“ לדירה החדשה, קרה משהו במדינה. ראש הממשלה, דויד בן-גוריון, העתיק את מקום מגוריו ופעולתו הי ציבורית המבורכת לשדה-בוקר. הוא ביקש להשאיר ללוי אשכול ירושה יפה: את ראשות ממשלת ישראל. לרוע המזל, קופחה זכותו של עם ישראל למנהיג בעל-שיעור קומתו של אשכול. בחוסר-התחשבות ממאירה המליכו יריבי בי. גיי. את משה שרת תחתיו, אחרי שלוי אשכול סירב בהחלט לוותר על תפקיד-הקבע המכריע כאוצר לטובת כהונה ב" עלת אורך מיוקפק במשרד ראש-הממשלה. הוא לא ראה גם שום סיבה מדוע לא יהיה איש כמוהו מסוגל לשרת את עמו במשנה יכולת בתפקידו של ראש-הממשלה ו" שר-האוצר.

לוי אשכול לא העתיק את משרדו למשרד ראש-הממשלה לה. ברחוב איבן גבירול 1. אולם הוא העתיק את דירתו לבית ראש-הממשלה ברחוב מיימון. משה שרת היה בעל שיכון ממשלתי משלו, אחרי שמסר בתנאים המתאימים את החווילה הפרטית בה גר קודם לכן בתל-בינימין הרמתי. גנית.

חבר קיבוץ נאמן

ולדם הצריף השברי בשדה-בוקר לא פתר לאורך ימים את בעית-השיכון של משפחת אשכול בירושל-לים. בן-גוריון חזר לבירה. הדבר לא השפיע על תנאי-המגורים של משה שרת. מרחיק-הראות. אולם משפחת אשכול נדרשה עתה בחוקף לחפש לה מקום אחר. ככל אשה השונאת להחליף דירות ללא צורך, רצתה פולה בן-גוריון לחזור לדירתה הישנה, נשארה במלון הנשיא עד פיגועי הדייר הזמני. שר-האוצר הטרוד החל מסתכל במבט חדש על מאות

באפריל: למשלחת של נציגי ישובי-הספר, שבאו אליו בטענות, הודיע שר-האוצר שעליהם להפסיק כל בנייה של בתי-מגורים, להסתפק בשעה חמורה זו בבניית ביצורים.

אין להפר עקרון

ל אדם, שאינו משמץ מקצועי או ציניקן צר-מוחין, יודה בעליל כי איש הנושא על שכמו מעמסה כה כבדה חייב לשמור על עצמו ועל כריאותו. הוא זקוק לתנאים בהם יוכל להרהר בשלוה וברוחה בבעיות הכלליות הגורליות, להינפש אחרי יום עבודה מפרך. אין כל ספק: שר-האוצר יקר מדי למדינה בכדי שתוכל להפקיר אותו לתנאי-המחיה הנחותים של האזרח הפשוט או של תושב ישובי-הספר.

איש לא הבין זאת יותר טוב מלוי אשכול עצמו. לפני

שנתיים ישב בדירתו הצרה בת חמשת החדרים, ששניים מהם חוברו יחד לחדר-אורחים, ונאלץ להתפנות מעיסוקיו החשובים האחרים כדי לגשת לפתרון בעיה זו. מחלת אשתו, אלישבע, שהקשתה עליה לספס במדרגות לדירה בקומה השלישית, הפכה את הבעיה לבערת עוד יותר.

היה רק פתרון אחד: לבנות דירה חדשה.

מנין יבוא הכסף? מוהו המאומן של שר-האוצר, הרגיל להיאבק עם טורים של מיליונים, לא התקשה בבעיה של כמה רכבות עלובות. הדירה החדשה היתה צריכה להיבנות על חשבון הממשלה, ההיבנת לספק נאות לשר שלה. העובדה שלשר ישנה דירה פרטית לא היתה צריכה להפריע לממשלה למלא את חובתה זאת. שהרי אין להפר עקרון.

רכבות לירות מזקוח אידיאלי

אנשים צרי-אופק יכלו לטעון כי שר המוכר דירה פרטית אינו צריך לקבל דירה ממשלתית. למרות שהיתה זאת טענה פסולה לחלוטין, נאלץ שר-האוצר, ככל אדם

ימים היו, כרגיל, טרופים מאד. הסכנות המאיימות על המדינה לא חלפו. אולם עתונאי ישראל עסקו, השבוע, ברדיפה אחרי סנסציות זולות ומבישות. במקום להתרכז על מאמצי הממשלה לקדם את פני הרעה, ולהכין את האומה לשעת-חרום נטסלו, משום מה, לענייני הפרטים של אחד מאנשי-המפתח המנהלים את המאבק: לוי אשכול.

גרם להתנהגות מחפירה זו של מעצבי דעת-הקהל מכתב אנונימי, שהגיע למערכת מעריב. הכותב האלמוני צילה כי לפני חודש בוצעה בתיק 722/54 עיסקה בלתי-רגילה. דירה בת חמישה חדרים ברחוב בנימין מטולדה מס' 32, ירושלים, נמכרה על-ידי האזרח לוי אשכול לאגף המקרקעין של המדינה. האיש האחראי לאגף זה הוא, במקרה, שר-האוצר מר לוי אשכול.

העתונאים, שעטו על ידיעה זו, הפכו אותה מיד לסנסציה זולה. הם הכריחו את פקיד האוצר לפרסם הודעות ולהכריז הכרזות. אולם שר-האוצר עצמו לא השפיל את עצמו לענות למשמיצים. בכבו הראוי להם התעטף בשתיקה, הסתגר בחחילתו ברחוב בוסתנאי מס' 3, בשכונת קטמון, ירושלים, הקדיש את כל מרצו לפתרון הבעיות הלאומיות החשובות שעמדו לפניו.

חזון הדורות מוזג הלום הרירות

יו אלה בעיות עצומות, קשות ולא תמיד נעימות. העם קשה-העורף, המתגעגע לזיי רוחה ומותרות, התעקש לפור אבינינג בדרכו של מתכנן כלכלת האומה. למרבת המול, זכה עם ישראל בשעה חמורה זו בשר-אוצר שהוא מטבעו עקשני עוד יותר אף מעם ישראל עצמו. לוי אשכול התעלה מעל לקטנוניות של ההמונים. אם העם לא רצה ללכת בדרך הנכונה, היה מנוי וגמור עם שר-האוצר בן ה-60 להכריחו לכך.

למדו זאת, לא מכבר, האקדמאים. בקוצר-ראות שאינה הולמת בוגרי אוניברסיטות, דרשו כי שר-האוצר ימלא את הבטחתו הרשמית להעלות את שכרם. גם העובדה שבינתיים נסתיומו הבחירות לא הוכיחה להם את הטעות בגישתם. שר-האוצר נטל על כתפיו העייפות את המעמסה החינוכית. קרא הוא, בהתרשבות: „כל הדורש העלאת שכר בשעה זו, עוזר לעבד אל-נצאר!“

פועלים חסרי-אחריות דרשו לשים קץ להקפאת שכרם. את חזון הדורות החליפו בחלומות פסולים על דירות מרחחות של חדר וחצי, שמלה חדשה לאשה ועוד מסרות פסולות מעין אלה. שר-האוצר שוב נאלץ לעמוד בפרך. זעזיזת ההסתדרות, לפני חודש, גינה באומץ-לב בלתי-מצוי את המטות האלה מדרך החלוציות הבונה והיוצרת. לדורשי המותרות מצא הפעם כינוי הולם עוד יותר: „מהיסיים!“

אולם שום דבר לא הרגיע את לוי אשכול יותר מאשר בזבוז כספי העם לבניית שיכונים ציבוריים ועממיים. כמנתח אמין, המשתמש ללא רחמים באימל החד בידעו מה טוב לחולה, לא היסס להעביר בממשלה את ההחלטה לבקר את המחלה הממארת, להפסיק כל בנייה ציבורית, פרט למוסדות חינוך. אמנם הובטלו פועלי בנין, אולם שר-האוצר מרחיק-הראות ידע כי לפחות אחדים מהם ימצאו תעסוקה חדשה במקצועם, כפי שיוספור להלן.

דאגתו לבריאות המדינה לא פסחה גם על הנקודה הרגישה ביותר: ישובי הספר. דמגוגים למיניהם ראו את הבעיה במעטה של סיסמות תנפניות. לא כן שר-האוצר. הוא חדר אל לב הבעיה בעין בוחנת. שאל את עצמו בהגיון של ברזל: מה דרוש למשקים אלה מעל לכל? התשובה היתה ברורה: בונקרים. לא פחות כבודה היתה המסקנה האמיצה. הודיע עתון-בוקר ישראלי לפני חודש, ב-12